

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

פינחס

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כג
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"י עוסק בצ"צ וכ"י ר' שניאור זלמן הלוי
בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
שגלוב

נפטר ביום ב', כ"א תמוז ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת אסתר שיינדל תח"י שגלוב
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה
נדפס ע"י משפחתם שיחיו

*

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יהודה ב"ר אהרן ע"ה ימיני
נפטר ביום י"ט תמוז ה'תשמ"ח
וזוגתו מרת שושנה ב"ר שלום ע"ה ימיני
נפטרה בש"ק פי' ויגש, ז' טבת ה'תשס"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' אמיתי וזוגתו מרת פייגא שרה
ומשפחתם שיחיו ימיני

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט תורות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".
מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תשנ"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. פרי החג... כנגד שבעים אומות

ב. סתירה בפירוש עצמו!

גם לגבי עצם פירושו של רש"י תמוה – כי, לכאורה, פירוש זה סותר את עצמו:

רש"י פותח את פירושו באומרו שפרי החג הם כנגד שבעים האומות באופן של "מתמעטים והולכים" – "סימן כליה להם", ומיד לאחר מכן הוא ממשיך ואומר את ההיפך, ש"בימי המקדש" לא זו בלבד שהקרבנות לא גרמו להם לכליה, אלא להיפך: "היו מגינין עליהם...!"¹

אמנם, ניתן לומר, ששתי פעולות נוגדות אלו קשורות לשני ענינים נפרדים – הענין של "סימן כליה להם" קשור למספר הפרים, ואילו הקרבת הקרבנות מהווה הגנה עליהם. אך בכל זאת תמוה:

(א) מדוע חשוב לציין כאן בפירוש הפסוק, ש"ובימי המקדש היו מגינין עליהם...!"

(ב) ועיקר: בכל אופן יש כאן סתירה – כיצד ייתכן שלאותם הקרבנות תהיינה פעולות סותרות: סימן כליה, ומגינין?!

ג. דיוקי לשון בפירוש רש"י

בנוסף לכך מתעוררות מספר שאלות לגבי לשונו של רש"י, ומהן:

(א) כונת רש"י היא לתרץ מדוע פרי החג פוחתין והולכין, ואם כך, הוא היה צריך להתחיל את פירושו בענין זה: "לפרים – כנגד האומות שמתמעטים והולכים סימן כליה להם", וכדומה, ורק לאחר מכן לבסס את פירושו על ידי הוכחה: "ולכן מספרם שבעים כנגד שבעים אומות", וכדומה. מדוע, אפוא, מתחיל רש"י את פירושו בהסבר אודות מספר הפרים באופן כללי, ורק לאחר מכן הוא אומר "שמתמעטים והולכים"?

(1) וראו רש"י לעיל כח, כד (ועד"ו לקמן כט, לו). וראה שבת כ"א, ב, פוחת והולך". ובסוכה (מז, א) "מתמעטין והולכין" (כמשך לשון רש"י כאן בנוגע להאומות (וראה לקמן הערה 7). וכ"ה ברש"י שבת שם ד"ה פרי. ועוד). ואכ"מ.
(2) וראה רש"י לקמן פסוק לו מדרש תנחומא: למדה תורה כו'. אבל אי"ו פירוש שני בטעם שפוחתין והולכין, כמשנת"ש בשיחת ש"פ פנחס תשכ"ו.
(3) ע"ד פרש"י גבי קרבנות הנשיאים בפ' נשא, שכתב הרמזים דר"מ הדרשן גבי הקרבנות דיום השני (ו, יט ואילך), כמשנת"ש בארוכה בלקו"ש ח"ח (המתורגם) ע' 41 ואילך.
(4) וכמפורש באברבנאל כאן: "יש להם ז'ל שתי דעות, האחד .. כדי שיתקיימו .. השני הוא כדי שיקלו". ולהעיר שבבחי' לעיל (כט, יג) הובא רק זה ש"מתמעטים והולכים .. סימן כליה", ולא זה שהיו מגינין עליהן כו'. וראה לקמן הערה 16.

עצם הענין שפרי התג פוחתין והולכין אינו מעורר כלל קושי לפי הפשט. כי, כפי שמוכן אף לבן החמש למקרא, בכל מספר של קרבנות יש רמז מסויים. כפי שכבר נלמד לפני כן בענין ברית בין הבתרים – עגלה משולשת וכו',¹¹ וכן בפרשת נשא בקרבנות הנשיאים¹² – שהרמזים מתאימים למספר מסויים של הקרבנות.

וכך בענינינו: ניתן היה לומר, שכל אחד מימי הסוכות קשור דוקא למספר מסויים של פרים.

ורש"י אינו צריך לפרט רמזים אלו, כי פירוש זה אינו מתאים לדרך הפשט, אלא הוא שייך ללימוד בדרך הרמז והדרוש.

„בן חמש למקרא“ יודע שבתורה ישנם גם, בנוסף ל„פשט“, גם רמז ודרוש – ומשום כך לא תתעורר אצלו שאלה לגבי השינוי במספר הפרים –

אך אותו מלמדים רק את הפשט. אלא אם כן ישנו קושי בפשט שניתן לתרצו רק על ידי ידיעת הרמז.

אך כאשר מגיעים לפסוק „ומנחתם ונסכיהם לפרים... במספרם כמשפט“ – כאן אין מובן:

אם לקרבנות של כל אחד מימי הסוכות יש רמזים שונים, הרי אלה קרבנות שונים¹³, בכונתם. ולכן צריכה היתה התורה לפרט בכל יום את כל פרטי הקרבנות, גם את הפרטים הנהיים ליום הקודם.

כפי שראינו לפני כן, לגבי קרבנות הנשיאים, שלמרות שכל נשיא הביא קרבנות בכמות זהה לנשיאים האחרים, למרות זאת, כיון ש„כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו“¹⁴ –

יותר מכך: בהמשך הענין, בפירוש על המילה „ולכבשים“⁶, אכן פותח רש"י את פירושו באומרו „כנגד ישראל.. והם קבועים“, בשומה מפרי התג אשר פוחתין והולכין – ורק לאחד מכן הוא מסביר „ומנינס צ"ח...“.

(ב) מדוע מאריך רש"י בלשונו „שמתמעטים והולכים סימן כליה להם“ – לכאורה, היה די אילו אמר רש"י „כנגד שבעים אומות שמתמעטים והולכים“? כפי שאנו רואים בלשונו של רש"י עצמו בפירוש קודם, לגבי ברית בין הבתרים⁸ – לפיכך... רמז על האומות שיהיו כלין והולכין“.

(ג) העיקר חסר מן הספר: הרי הקרבת הפרים היא שמגנה. ואם כך צריך היה רש"י לומר: והקרבת הפרים מגינה עליהם.

(ד) מדוע אומר רש"י „ובימי המקדש היו מגינין עליהם...“ – וכי עלולים היו לחשוב שההקרבה וההגנה של הקרבנות מתקיימות בתקופת הגלות!?

(ה) רש"י אומר בפירושו על הגמרא⁹, ששבעים פרי התג – שכנגד שבעים אומות – הם „לכפר עליהם שירדו גשמים בכל העולם לפי שנידונין בחג על המים“. מדוע מביא רש"י בפירושו סוג אחר¹⁰ בהשפעת הקרבנות – היו מגינין עליהם מן היסודין?!

(6) בדפוס ראשון, דפוס שני וכמה כת"י רש"י (שתח"י) „והכבשים“, ואם אינו טה"ד (ט"ס) אולי אינו ד"ה הדש (והעתקת לשון הכתוב), כ"א המשך לשון רש"י.
(7) לכאורה ה"א אפ"ל שכוונת רש"י ב„מתמעטים והולכים“ היא על הפרים (שהקרבתם היא באופן של „מתמעטים והולכים“), ודבר זה – „סימן כלי להם“, וכן מפורש בלשון הבחיי הנ"ל.

אבל – אינו, כי – עפ"ז מהו להם, מלשון רש"י „שמתמעטים והולכים“ (ולא – „ומתמעטים כו"י) מוכח, שקאי על ה„אומות“ שלפניו, ולא שהוא ענין שני בנוגע להפריים. ובפרט שבנוגע להפריים נקט רש"י (ב"פ) הלשון „פוחתין והולכין“ (כנ"ל הערה 2). וכן מוכרח לפרש לפי הגירסא בכמה דפוסי רש"י שלפנינו, שחסרות בהם התיבות „סימן כלי להם“.

(8) לך טו, יו"ד (בסופו).

(9) סוכה נה, ב.

(10) כי (גם) בפשט"מ התחלת כל הברכות – היא כמפורש לפני זה „ונתתי גשמיכם“ (בחוקותי כו, ד).

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי" קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל

נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה

וזוגתו מרת טשארנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה סטראל

נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל וזוגתו מרת מלכה שיינדל

ומשפחתם שיחיו סטראל

(11) לך טו, ט וברש"י שם.

(12) כנ"ל הערה 4.

(13) להעיר מדעת ר' יהודה (סוכה מז, א) דפריים אין מעכבין וא"ז שהרי מתמעטין והולכין. וראה ערכין (י, ריש ע"ב) דוה שאומרים הלל בכל יום וסוכות הוא לפי „דהג חלוקין בקרבנותיהן“, ולכן „כל יום ויום נחשב ל"ט בפ"נ“ (ל' אדה"ז בשו"ע או"ח סתרמ"ד. ועד"ז שם סת"צ ס"ו). משא"כ בפסח ש, אין חלוקין בקרבנותיהן“ (ערכין שם) – „אין שום אחד מהם כמועד בפ"ע“ (ל' אדה"ז סת"צ שם).
(14) לשון המדרש (במדב"ר פי"ג, יד). וכן מובן גם בפשטות, כמשנ"ת בלקו"ש שם (ע' 43).

לכל נשיא היו כוונות משלו, בהתאם לשבט שלו – מפרטת התורה את הקרבנות לכל פרטיהם אצל כל נשיא, שתיים עשרה פעמים, ואינה מסתפקת באמירה „וכן הקריב...“ וכדומה.

אך בעניינינו, אין התורה מפרטת את פרטי הקרבן בכל יום בנפרד, אלא להיפך – התורה מדגישה „ומנחתם ונסכיהם... במספרם כמשפט“, שיש להם אותו משפט כקרבנות היום הראשון¹⁵. כלומר: לא זו בלבד שאין מודגש כאן שהקרבנות של כל יום הם קרבנות שונים, אלא להיפך: התורה מדגישה שזהו אותו ענין החוזר על עצמו בכל יום ויום „כמשפט“ של היום הראשון.

ולפי זה מתעורר אצל רש"י הקושי: אם קרבנות החג הם ענין אחד – מדוע פרי החג „פוחתין והולכין“? אם יש צורך לשנות את מספר הפרים, צריך היה לעשות זאת באופן של ברכה, תוספת ו„מעלין בקודש“, ולא באופן של כליה, „פוחתין והולכין“!

יותר מכך – יש כאן ניגודים: מכך שבכל אחד מן הימים יש שינוי, הפחתה, במספר הקרבנות, רואים, שאלה הם קרבנות שונים, שמשמעותה שונה. אך מיד לאחר מכן מדגישה התורה שקרבנות החג הם ענין אחד – „משפט“ אחד?

על כך משיב רש"י „פרי החג שבעים הם כנגד שבעים אומות שמתמעטים והולכים“: אכן, קרבנות החג הם ענין ומשפט אחד, אך לגבי הרמז לאומות שישנו בפרי החג, מתבטא הענין במספר הקרבנות הכללי של כל ימי החג – „פרי החג שבעים הם כנגד שבעים אומות“: הפרים המוקרבים בכל שבעת הימים מרכיבים יחדיו ענין אחד – שבעים אומות. וזהו ההסבר להקרבתם באופן של „פוחתין והולכין“, כי „(שבעים אומות) שמתמעטים והולכים“.

ה. ההקרבה מגינה, והמספר – סימן כליה

אך לבן החמש למקרא אין מובן:

(15) ראה רמב"ן לעיל כח, ז (בסופו). רש"י ד"ה רב אשי סוכה מז, א.

כבר למדנו במקומות רבים בתורה על קרבנות לסוגיהם השונים, ובכל מקום השפעת הקרבנות היא חיובית וטובה – סליחה וכפרה, „ריח ניחוח לה“, וכדומה.

כיצד ייתכן, שהשפעתם של פרי החג היא כליה?

על כך מוסיף רש"י ומסביר – „סימן כליה להם ובימי המקדש היו מגינין עליהם...“: העובדה שפרי החג הם „כנגד שבעים אומות שמתמעטים והולכים“, אין משמעותה שזוהי השפעת הקרבן, אלא „סימן כליה להם“: זהו סימן בלבד לכך שהקרבנות הם כנגד עמים שיכלו בסופו של דבר¹⁶. אבל „בימי המקדש היו מגינין עליהם...“ – השפעת הקרבנות „בימי המקדש“ היא להיפך מכך: הם מביאים לידי הגנה על האומות.

והרי השפעת הקרבנות לא התקיימה רק בזמן ההקרבה, אלא אף עד זמן ההקרבה הבאה¹⁷ – בימי המקדש¹⁸.

ורש"י הדגיש „ובימי המקדש...“, כי על ידי כך מובן שדוקא ענין זה, של „מגינין עליהם“, קשור לתוצאת הקרבן בימי המקדש, בעוד אשר הענין מופיע לפני כן ברש"י, „סימן כליה להם“, קשור לאומות באופן כללי¹⁹, ולא דוקא בימי המקדש.

1. הפרים מגינים מפני היסורין

אך לפי האמור לעיל – שהענין של „מתמעטים והולכים“ אינו תוצאה של הקרבן, אלא רק „סימן כליה להם“ – יוצא, שאין קשר בין שני העניינים בהקרבת הפרים, שכנגד האומות: (א) הסכום הכללי שלהם – שבעים, (ב) הקרבתם באופן של „מתמעטים והולכים“.

(16) בבחי' לעיל שם, וה"ל זה סימן כלי לבעים אומות כו' שהיו כולן כלין כו'. ומלשון זה משמע שזוהו פעולת הקרבנות „שהיו כולם כלין“. אבל לא הביא זה בשם רש"י. כן להעיר, שלא הביא שם (הסיום דפרש"י) שהיו מגינין עליהם כו', כג"ל הערה 5.

(17) ע"ד פעולת „והניף“ (פרש"י אמור כג, יא). (18) כי בפשט"מ – כשנחרב ביהמ"ק, שזוהו מפני חטאי בני" (כמפורש בבחוקותי ובכ"מ) – מובן שבטלה פעולת (והגנת) הקרבנות שהקריבו בו.

(19) ואדרבה, זה יה"ל רק כ„שיבא מלך המשיח“ (רש"י לך שם, יא בסופו).

בני ביתו, בא די קרובים אליו, ועאכו"כ בא זיינע תלמידים, ביז אז ער רעדט וועגן דעם מיט די אַלע צו וועמען ער קען דערגרייכן, און וויבאלד אַז דאָס קומט פון זיין פנימיות, רעדט ער דברים היוצאים מן הלב וואָס נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ועאכו"כ דורך דעם וואָס ער באַווייזט אַ דוגמא חיי' פון זיין אייגענע עבודה. ביז אַז ער מאַכט אַז אויך די שומעים ווערן מדברים – „הגורל הי' מדבר“.

(משיחות ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז תשנ"א)

(6) ספר הישר לר"ת ס"ג. הובא בשל"ה סט, א.

לפי כל סימני הגאולה נמצאים אנו ממש בסמיכות לגאולה, וכמו שהודיע, פירסם והכריז כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים" וסיימו גם את "עמדו הכן כולכם", זאת אומרת שכבר "הכל מוכן לסעודה"², וכבר מוכנים לגשת לשולחן, ולאכול את סעודת לוויתן ושור הבר, כיון ש"הנה זה (משיח) בא"⁴ תיכף ומיד ממש!

* * *

ובאותיות פשוטות: בעמדנו קרוב ממש לפני הגאולה – צריך כל יהודי להתרגל לגאולה ולהעמיד את עצמו במצב ורגש של גאולה, על ידי שיהפוך את יומו הפרטי ל"יום גאולה (פרטית)", ואת מקומו הפרטי – ל"ארץ ישראל", ע"י זה שעושה העבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

וכתוצאה משלימות העבודה הפרטית (במחשבה דיבור ומעשה) – הרי זה צריך להתבטא גם בדיבורו, ע"ד "הגורל הי' מדבר", דמכיון שהוא חדור בפנימיות בההוראה העבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל"⁵, מתוך חיות פנימית – הרי מדבר הוא אודות זה מתוך חיות גם לאחרים, ומפרטם את ההוראה ד"עשה כאן ארץ ישראל" בין בני ביתו. בין הקרובים אליו, ועאכו"כ בין תלמידיו, עד שמדבר אודות זה עם כל מי שיכול להגיע אליו, וכיון שדיבורו בזה בא מפנימיותו, הרי הם דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ועאכו"כ ע"י זה שמראה דוגמא חיי' מעבודת עצמו, עד שפועל שגם השומעים נעשים מדברים – "הגורל הי' מדבר".

הוספה

בשורת הגאולה

לא.

לויט אַלע סימני הגאולה האַלט מען שוין ממש באַ דער גאולה, ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מודיע, מפרסם און מכריז געווען, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך, „צופוצן די קנעפּ", און אויך פאַרענדיקט דעם „עמדו הכן כולכם", דאָס הייסט אַז ס'איז שוין „הכל מוכן לסעודה", און מ'איז שוין גרייט צוגיין צום טיש, און עסן סעודת לוינתן ושור הבר, וואָרום „הנה זה (משיח) בא", תיכף ומיד ממש!

* * *

ובאותיות פשוטות: שטייענדיק קרוב גלייך פאַר דער גאולה – דאָרף יעדער איד זיך איינגעוואוינען צו דער גאולה און זיך אַריינשטעלן אין אַ מצב ורגש של גאולה, דורך מאַכן זיין פרטיות'דיקן טאָג אַ „גאולה (פרטית) טאָג", און מאַכן זיין מקום פרטי – „ארץ ישראל", דורך דעם וואָס ער טוט די עבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

און אַלס אַ תוצאה פון די אייגענע שלימות העבודה (במחשבה דיבור ומעשה) – דאָרף זיך דאָס אויך אַרויסזאָגען אין זיין דיבור, ע"ד ווי „הגורל הי' מדבר", אַז וויבאַלד ער איז דורכגענומען בפנימיות מיט דער הוראה ועבודה פון „מאָד דאָ ארץ ישראל", מיט אַן אינערלעכע לעבעדיקייט – רעדט ער וועגן דעם מיט חיות אויך צו אַנדערע, און איז מפרסם די הוראה פון „מאָד דאָ ארץ ישראל" באַ

(1) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(2) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ד ע' רעט. וראה „היום יום" טו טבת.

(3) ל' המשנה – אבות פ"ג מט"ו.

(4) שהש"ב, ח. ובשהשיר עה"פ.

(5) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפה ואילך.

לקוטי

פינחס

שיחות

ואם כך, היה צריך רש"י להפריד ביניהם: שבעים כנגד שבעים אומות, וענין נוסף – „דבור המתחיל" בפני עצמו – פוחתין והולכין סימן כליה...

כן אין מובן: לשם מה היה צורך לציין שני סימנים²⁰ לגבי הקשר שבין הפרים לאומות?

הכרחי לומר, שלמרות שהענין של „מתמעטים והולכים" הוא רק „סימן כליה להם", בכל זאת קשור הדבר להשפעת הקרבן.

ולכן מדייק רש"י ואומר „היו מגינין עליהם מן היסודין", ולא רק „לכפר עליהם" כדי שיהיו להם ברכות, גשמיים: עצם דבר זה נבע מהקרבנות הקרבן, שלמרות שמלכתחילה ברא הקדוש-ברוך-הוא את העמים באופן שהם „מתמעטים והולכים", למרות זאת „בימי המקדש" – כאשר הקריבו ישראל את פרי החג דוקא במספר שבעים כנגד שבעים האומות – פרי זה או „היו מגינין עליהם מן היסודין", פרי החג הגנו על האומות כך שלא יהיו „מתמעטים והולכים", ואפילו לא „מתמעטים" עקב יסורים.

ז. כבשים – שוללים יסורים לישראל

לפי כל האמור לעיל יובנו גם דברי רש"י בהמשך, על המילה „ולכבשים" – וכנגד ישראל שנקראו²¹ שה פזורה והם קבועים ומנינם צ"ח לכלות מהם צ"ח קללות שבמשנה תורה". שהרי לכאורה אין מובן:

מובן שרש"י צריך לומר „כנגד ישראל .. והם קבועים", כדי להדגיש זאת לעומת פרי החג, שהם „כנגד שבעים אומות שמתמעטים והולכים". אך מדוע יש לחפש, לפי פשוטו של מקרא, רמזים ל„מנינם צ"ח"?

מספר פרי החג מהווה הוכחה לכך שהם כנגד שבעים אומות, אך מה מוסיף הרמז „מנינם צ"ח" לכך שהכבשים הם כנגד ישראל?

אלא, ההסבר לכך הוא: כיון ששבעים

(20) ובפרט עפמשנ"ת לקמן סו"ס ח.

(21) ירמ"ג, נ. יז.

הפרים של שבעת ימי החג הם כלל אחד, כדלעיל, סביר לומר, שגם קרבנות החג שהם „כנגד ישראל", מרכיבים יחדיו שלמות אחת. וכיון שמקריבים אותם בהמשך לפרי החג, סביר להניח, ששני סוגי הקרבנות גורמים לתוצאות דומות.

לכן אומר רש"י – „ומנינם צ"ח לכלות מהם צ"ח קללות שבמשנה תורה": אמנם „כבשים, כנגד ישראל .. והם קבועים" – יהודים אינם „מתמעטים והולכים", ח"ו, אלא הם „קבועים", „קיימין לעולם"²². אך עדיין אין דבר זה שולל אפשרות של יסורים אצלם ר"ל.

על כך באים ה„כבשים" וגורמים „לכלות (בדוגמת סימן כליה של הפרים, אך לטובה) מהם צ"ח קללות...", שלא זו בלבד שעצם מציאותם של ישראל נשאת בשלימותה, אלא ששלמותם נשמרת באופן של מנוחה ושלווה, ללא יסורים.

ח. מדוע דוקא הכבשים כנגד ישראל, ולא האילים

אך עדיין יש להבין: בפסוק נאמר „לפרים לאילים ולכבשים" – ומדוע מסביר רש"י שדוקא „ולכבשים" הם „כנגד ישראל" ולא „לאילים", המופיעים לפני כן בפסוק?

ואין להשיב על כך, שזאת משום שהיהודים נקראים „שה" ולא „אילים", ואדרבה – רש"י כבר פירש בפרשת לך לך²³, שהאומות נמשלו לאילים – כי:

(א) על המילים הנאמרות לגבי שמיני עצרת, „פר אחד איל אחד"²⁴, מפרש רש"י „אלו כנגד ישראל". רואים מכך, שגם פר ואיל יכולים להיות „כנגד ישראל"²⁵, לפי מספרם וכדומה. ורש"י יכול היה למצוא רמז במספרם הכולל של האילים בחג הסוכות – ארבעה עשר – בקשר לישראל²⁶?

(22) לשון רש"י הנ"ל הערה 8.

(23) שם.

(24) כט, לו.

(25) ולהעיר שבכמה דפוסי רש"י שלפנינו הלשון: „איל כנגד ישראל". וראה שיחת ש"פ פינחס הנ"ל (הערה 3).

(26) ראה זרס סוף פרשתנו (רנט, א). ובמשכיל לדוד כאן: איכא למימר שהם לכלות מהם י"ד עתים לרעה. ועוד.

(ב) אף אם נאמר בדוחק שאין רמז המתאים בדרך הפשט ל"ד אילים, ולכן הכרחי לומר שהכבשים הם כנגד ישראל – עדיין נשאלת השאלה²⁷ לגבי הפסוק: מדוע מפרידה התורה בין הפרים, שכנגד האומות, לבין הכבשים, שכנגד ישראל, על ידי האילים?

כדי להבין זאת יש להבין תחילה מדוע מפרש רש"י שהפרים הם כנגד האומות רק מפני מספרם הכללי – שבעים – שהרי, לכאורה, רש"י מפרש בפרשת לך לך²³ שהאומות נמשלו לפרים, שנאמר "סבבוני פרים רבים". ומדוע אין רש"י מציין ענין זה כאן לגבי פרי החג?

והשאלה אף חזקה יותר: לגבי ה"כבשים" מביא רש"י כסיבה להיותם רמז כנגד ישראל דוקא מעצם סוג הכבשים, ואם כך, בודאי היה רש"י צריך לציין²⁸ לגבי הפרים גם כן סיבה הקשורה לסוג הפרים בכך שהם רמז לאומות העולם?

ט. פרים אילים וכבשים – אברהם יצחק ויעקב

יש לומר, שההסבר לכך, ולפחות בדרך הרמז הוא:

לגבי קרבנות חג הפסח²⁹ מפרש רש"י: "פרים – כנגד אברהם"; "אילים – כנגד אילו של יצחק"; "כבשים – כנגד יעקב".

מדוע אומר רש"י "אילים" בלשון רבים, כאשר בתורה נאמר "ואיל" בלשון יחיד? אפשר לומר, שבכך מבהיר רש"י, שפירוש זה אינו אמור רק לגבי פסוק זה, אלא לגבי כל הקרבנות של מוספי יום טוב³⁰ של פרים אילים וכבשים, שהם כנגד שלשת האבות.

ולעיר גם מאברבנאל כאן ברמזי י"ד כבשים – רמז לבני יעקב .. י"ב וכאשר תעשה מיוסף שני שבטים .. ואת דינה .. היו י"ד". וראה אה"ח לעיל כט, יג. משכיל לדוד כה, יט. ועוד.

27 אף שבפשט"ז – כן הוא סדר הקרבנות. (28 כיון ש, פר אחד" הוא, כנגד ישראל", כנ"ל בפנים. (29 לעיל כה, יט. וראה גם פרש"י נשא ז, כא. (30 וי"ל שאלה הם גם הרמזים דמוסי ר"ח שלפנ"ז (כה, יא). ומה שלא כתב זאת רש"י שם, כי ההכרח לדמו זה (ע"ד הפשט) הוא מזה שגם שאר מוספים (דיו"ט) הם דמינים אלה, שמוה מוכח שהר"ע כללי (ולא ענין מיוחד לר"ח בלבד).

ולכן אין רש"י יכול לומר שפרי החג הם כנגד האומות משום שהאומות נמשלו לפרים, כי סוג הפרים כאן רומז לאברהם. אלא, שנטפס הפרים הוא כנגד שבעים אומות.

ואין סתירה בכך שהפרים הם גם כנגד אברהם וגם כנגד שבעים האומות, שהרי על אברהם נאמר³¹ "אב המון גוים נתתיך", ובחג הסוכות מקריבים את הפרים כנגד האומות, אשר אברהם הוא להם ל"אב"³².

וכך גם לגבי ה"כבשים", אשר היותם כנגד ישראל מתאים להיותם גם כנגד יעקב – כי דוקא יעקב "מיטתו שלמה"³³, וממנו יצאו רק "ישראל", לעומת יצחק אשר יצא ממנו עשו.

לפי זה מובן לא רק מדוע מפרידה התורה בין הכבשים לבין הפרים על ידי ה"אילים" – משום שהם כנגד יצחק – אלא מובן גם הטעם להבדל, שדוקא בקרבנות החג הביאו "אילים שנים", בשונה משאר החגים שבהם הביאו "איל אחד":

כיון שהפרים והכבשים אינם כנגד אברהם ויעקב כשלעצמם, אלא כנגד מי שהם היו "אבות" להם – שבעים אומות ובני ישראל – מובן, שכך גם לגבי "אילים, כנגד .. יצחק". ולכן מביאים "אילים שנים" – כנגד שני בניו של יצחק – יעקב ועשו³⁴.

וזהו סדר הקרבנות: בתחילה מובאים הפרים שכנגד שבעים האומות; לבסוף מובאים הכבשים, שכנגד ישראל; וכ"מוצעי" – מובאים "אילים שנים", כנגד עשו (האומות) ויעקב (ישראל).

ומסיבה זו אין רש"י מחפש רמז במספרם הכולל של האילים, כי האילים אינם עומדים בפני עצמם, אלא הם רק ממוצע בין הפרים לבין הכבשים, כדלעיל.

י. שתי הקרניים של אילו של יצחק

יש להוסיף: הרי רש"י מדייק בלשונו ואומר

(31) לך יז, וברש"י שם.
(32) כ"פ גם במשכיל לדוד פרשתנו שם. וראה ע"ד פנים יפות כאן.
(33) רש"י ויחי מזו, לא. ועוד.
(34) ראה גם משכיל לדוד שם.

"אילים – כנגד אילו של יצחק". מהו הקשר בין "אילים שנים" – יעקב ועשו – לבין "אילו"³⁵ של יצחק?

ההסבר לכך, בדרך הרמז, הוא: על אילו של יצחק נאמר בפרקי דרבי אליעזר³⁶, ש"שתי קרניו של איל, של שמאל נשמע קולו על הר סיני .. וקרן של ימין .. ועתיד לתקוע בו לעתיד לבוא".

ההבדל בין שני ענינים אלו – מתן תורה (הר סיני) והתקופה שלעתיד לבוא – הוא: מתן תורה קשור דוקא לישראל – התורה היא "מורשה קהלת יעקב"³⁷, ועכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה³⁸. ואילו גילויי האלקות שלעתיד לבוא ישפיעו גם על האומות עד אשר "ורב יעבוד צעיר"³⁹, "ועמדו זרים ורעו צאנכם..."⁴⁰, ויותר מכך, כנאמר⁴¹, "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה... לעבדו שכם אחד".

יוצא מכך, ששתי קרניו של אילו של יצחק קשורות האחת ליעקב (ישראל), והשנית ליעקב ולעשו (האומות).

יא. השפעת הקרבנות זמנית או קבועה

מיינה של תורה שבפירוש רש"י זה:

לגבי ההשפעה של הקרבת שבעים הפרים שכנגד שבעים האומות אומר רש"י "ובימי המקדש היו מגינין עליהן...". לעומת זאת, לגבי הכבשים הוא אומר "ומנינם צ"ח לכלות מהם צ"ח קללות שבמשנה תורה", אשר חלק גדול מן ה"קללות שבמשנה תורה" קשורות דוקא לתקופת הגלות, ולא לימי המקדש?

(35) בדפוס ראשון, דפוס שני וכת"י רש"י (שתח"י) – כנגד יצחק" (וכן נעתק בגו"א שם). אבל בדפוס רש"י שלפנינו (וכן ברא"ם שם) הוא כבפנים.
(36) וצ"ע ההכרח לזה בפשוטו של מקרא. ובפרט שלעיל בפ' נשא כתב רש"י "כנגד יצחק" (ולא – אילו של יצחק), ואכ"מ.

(37) פל"א.
(38) ברכה לג, ד.
(39) סנהדרין נט, רע"א.
(40) תולדות כה, כג.
(41) ישע"י סא, ה.
(42) צפנ"ג ט, ג רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

ההסבר לכך הוא: תפלות כנגד קרבנות תקנום⁴². ומה שבזמן שביית המקדש היה קיים היו משיגים באמצעות הקרבנות, משיגים עתה באמצעות תפלה.

אך ההבדל הוא⁴³: באמצעות הקרבנות הגשמיים ממש בבית המקדש הגשמי משפיעים הקרבנות עד לגשמיות העולם, "בעולם בחיצוניות בפועל ממש"⁴⁴. ואילו באמצעות התפלה ההשפעה היא רק בנפש האדם עצמו.

ויש לומר שזהו ההבדל בין השפעתם של הפרים לבין זו של הכבשים:

פרי החג שצריכים להשפיע על האומות יכולים להיות רק "בימי המקדש", כאשר היו קרבנות בגשמיות, שהשפעתם הגיעה לחיצוניות העולם. אך משחרב בית המקדש בטלה השפעה זו, כדברי חזו"ל⁴⁵, "אוי להם לעכו"ם שאבדו ואינם יודעים מה שאבדו".

אך לא כן לגבי ישראל, ש"כבשים כנגד ישראל .. והם קבועים", והמשמעות הפנימית בכך היא, שהקרבנות הם "קבועים" – השפעתם "קיימת לעולם".

כי באמצעות תפלה שכנגד הקרבנות מגיעים "לכלות מהם צ"ח קללות שבמשנה תורה", שאפילו משחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ואנו נמצאים תחת יד האומות, אין שום יסורים ח"ו, אלא יש לנו מנוחה ושלום ושלחה,

ולכל בני ישראל היה אור במושבותם⁴⁶, עוד בהיותם במצרים, במיצר הגלות,

וזהו הכנה קרובה למנוחה ולשלום האמיתיים, עד לשלמות המוחלטת בכך, ואף יותר מאשר בימי שלמה, אלא כבימות המשיח⁴⁷ – בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(משיחות ש"פ פינחס תשמ"א)

(42) ראה ברכות כו, א"ב.
(43) לקו"ת פרשתנו עז, סע"ב.
(44) ל' הלקו"ת שם.
(45) סוכה שם.
(46) בא י, כג.
(47) ראה בארוכה אדמהאמ"צ בסו"ס שערי תשובה חלק ראשון (ג, א). המשך תעריב ח"ב פרק שעד.